

Wass Albert író emlékévébe léptünk - születése 100. és halála 10. évfordulóján. Jó tudni, hogy sokan ünnepelünk. Ez azt jelenti, hogy a hányattatott sorsú erdélyi író végre megbecsülésben részesül, s hogy nem hontalan többé, mert a „nagy a család” szívében ünnepi helyet kapott.

Világméretű magyar nagy családnak önmagát becsüli meg azzal, ha az író szellemiségét és gondolatait becsben tartja. Én személyesen azért is vagyok érintett az író ünneplésében, mivel az elmúlt öt évre úgy tekintek vissza, amely jelképesen Wass Albert szolgálatában telt. Öt évvel ezelőtt egy váratlan fordulat következett be életemben, ami Wass Albert író családjával való megismerkedésem volt. Azóta nem volt fontosabb cél, kedvesebb kötelesség és kellemesebb kikapcsolódás, mint Wass Albert ügye.

Az író öt fiával való első találkozás meggyőzött arról, hogy Wass Albert „utóélete” nem folytatódhat az író fiai nélkül, de semmiképpen nem ellenük! Mivel akkor már az író harminc művét olvastam, könnyű volt úgy dönteni, hogy beállok azok közé, akik az író neve és becsülete helyreállításáért önzetlenül szolgálnak és szívvel-lélekkel tevékenykednek.

Boldogan tekintek vissza az elmúlt öt évem munkásságára. Irodalmi és történelmi kutatásokban vettem részt. Wass Hubával együtt feldolgoztam az író szerepét és felelősségét az „Ellenzék” c. kolozsvári folyóiratban, s annak irodalmi mellékletében az 1940-1943 július közötti időszakban - egy kolozsvári könyvtáros, Medgyesi Emese közreműködésével.

Az öt év során sok írásom megjelent különböző folyóiratokban és rengeteg internetes honlapon. Elsősorban az Erdély Ma, Erdélyi Napló, Magyar Nemzet, Nemzeti Hírháló, Nemzeti Napló, EMI és a Panoráma szerkesztőinek köszönhetem, hogy cikkeim megjelentek Wass Albert érdekében. Öt nagyszerű könyv elkészülésében „bábáskodtam” kisebb-nagyobb mértékben. Feldolgoztam az író közel öt évtizedes amerikai munkásságát, mely részben megjelent a „Wass Albert igazsága” című könyvben.

A „Voltam” című memoárkönyv eredeti kéziratos anyagát computerbe írtam, melyet a Szabad Tér Kiadó és a Mentor Kiadó jelentetett meg. Ugyancsak kiadatlan drámáit, meséit és életrajzi darabjait is, köztük kézzel írt naplórészleteit computerbe gépeltem. Vaskos dossziéban gyűjtöttem és gyűjtöm a Wass és Sanborn család (az író második felesége családja) személyes emlékezeit, melyek könyvben is meg fognak jelenni. A család írásait szorgalmasan lefordítottam magyar nyelvre és kiadásukban közreműködtem. Összekötő voltam a Czegei Wass Alapítvány és partnerei között: könyvkiadások, kiadványok, kutatások, színdarabok, filmek, rendezvények, események ügyeinek intézésében.

Wass Albert ügye sok munkát adott. Naponta figyelemmel kísértem minden fontosabb hírt az íróval kapcsolatban és azokról tájékoztattam családját is. A 2008-as emlékműsorokhoz számos ponton kapcsolódtam. Közel 200 e-mailt kaptam az író tiszteletére rendezett eseményekről januárban és februárban. És még rengeteg programnak nézünk elé az év során, köztük van dédelgetett tervem: Wass Albert irodalmi szimpózium Debrecenben! Az amerikai megemlékezések szervezésében is résztvettem: Clevelandban Wass Huba mondott beszédet.

Astorban a sírnál Wass Géza és családja tartott megemlékezést. Február 22-én a dél-floridai magyar közösségek együtt emlékeznek az író családjával: Dr. Sanborn Atzél Anne és lánya Suzi, Wass Huba, Wass Miklós és Zsófia, Wass Géza és Zsuzsa, Albert és Dániel, valamint Wass Endre jelenlétében. Tervek szerint Koltay Gábor filmrendezőt New York és környéke

magyarsága várja, s rendkívül értékes filmjét, „Adjátok vissza a hegyeimet” levetítik. Ez az alkotás hűen mutatja be az író életét, munkásságát és misszióját, melyet családja folytat.

Az író szolgálatában nagyon sok munkatársat kaptam. Néhány fiatal barátom önzetlen, értékes munkáját hadd emeljem ki. Virágh Ajtony jogásznövendék Wass Albert katonai pályájának feltárásában végez kitűnő kutatásokat. Értékes Wass Albert honlapot szerkeszt Hörcsik Lóránt Előd, Nt. Oroszi Kálmán és Bartha Kata. Itt Amerikában speciális kutatásban vesznek részt Dr. Tóth Gergely, a barkeley egyetem tanára, valamint Rózsa Ákos filmes, a new york-i magyar televízió munkatársa.

Wass Albert életének amerikai színhelyeit, az író ismerő barátok portréját szeretnénk elkészíteni. Egyik értékes kiadvány lesz Péterffy Gyöngyi költő emlékkönyve, mely az íróval való levelezése és beszélgetései hatására írt verseit is tartalmazza. Nagyon fontos lenne az idősebb nemzedék vallomásait megörökíteni, azokat, akik találkoztak vele, hallották beszédeit és leveleztek vele.

Az a célom, hogy s az író szellemi kincsei eljussanak minél több emberhez az emlékévk során és utána is. Abban reménykedem, hogy gazdag hagyatékát sikerül feltárni és közkinccsé tenni. A Czegei Wass család irattárában együtt vannak kéziratok, a még kiadatlan kéziratok is magyar, angol és német nyelven. Kiadásra vár tucatnyi színmű, dráma, rádiójátékok és filmes tervek, írógéppel és kézzel írt darabok és régi, fakuló levelek. Ezek az író emberségéről és egy szebb világról szóló látásáról adnak bizonyosságot. Fontos lenne Wass Albert néhány szép művét angol és német nyelven is megjelentetni. Mesés floridai témájú regényei nagy sikert aratnának. Azonban Wass Albert a magyaroké elsősorban.

Szívügyem Wass Albert és a magyar nemzet. Ezért köteleztem el magamat az író irodalmi szolgálatában. Azon fáradozom, hogy róla a hiteles kép terjedjen el, amely felülírja a hiteltelen mende-mondákat és a személye körüli fantomképeket. Még fontosabb, hogy írásai és gondolatai ismertek legyenek szerte a világon élő, hagyományainkat megbecsülő, nemzeti gondolkodású magyarság körében. Hála Istennek elindult a folyamat, hogy Wass Albert helyét az irodalmi kánonban meghatározzák: irodalomtudósok és irodalmárok dolgozzák fel műveit és nyilatkoznak jelentőségéről.

Nem lesz többé kiszolgáltatva az író politikai szándékú ideológiák agyamosott bérenceinek. Wass Albert nemzetünk írója. Ha azt nem is várhatom, hogy mindenki a rajongója legyen, de az jogos kívánságom, hogy életművét ismerjék meg hitelesen és aztán döntsék el az emberek, hogy mennyit kérnek abból a csodavilágból, melyet Wass Albert kínál.

Lukácsi Éva (2008)